

doi: 10.33249/2663-2144-2019-77-4-35-43

УДК 336.02.504

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ**Л. М. Дорохова, Н. О. Куровська***e-mail: kurovska@gmail.com, dorohova861@gmail.com*Житомирський національний агроекологічний університет
бульвар Старий, 7, м. Житомир, 10008, Україна

Обґрунтовано необхідність посилення соціальної відповідальності держави, місцевих громад та бізнесу у вирішенні питань, пов'язаних із забезпеченням достатнього рівня екологічної безпеки суспільства. Відмічено посилення уваги держави до фінансового забезпечення реалізації заходів, спрямованих на охорону природного навколишнього середовища за рахунок державного бюджету. Встановлено, що протягом досліджуваного періоду найбільш витрато місткими у загальній сумі витрат на охорону довкілля країни є переробна промисловість (25,4 %), комунальне господарство (20,7 %), постачання енергії, газу та пари (19,5 %), а також добувна промисловість (20,7 %).

Враховуючи погіршення екологічного стану довкілля в цілому в Україні та окремих регіонах зокрема, зазначено, що особливого значення набуває вдосконалення механізму реалізації державної регіональної фінансової політики у процесі забезпечення належного рівня фінансування екологічних заходів, збалансованого природокористування та збереження навколишнього природного середовища. Акцентовано увагу на тому, що Житомирська область, поряд з іншими регіонами, має подібні екологічні проблеми, такі як засмічення довкілля побутовими відходами, забруднення атмосферного повітря, погіршення якості поверхневих і підземних вод, виснаження сільськогосподарських угідь тощо, а окремі території змушені долати ще й негативні наслідки, спричинені Чорнобильською катастрофою.

Проаналізовано динаміку витрат місцевого бюджету Житомирської області на охорону довкілля та встановлено, що, незважаючи на зростання абсолютних параметрів фінансування, питома вага екологічної складової у загальній структурі витрат є незначною і не перевищує 1%. Визначено, що основними напрямками реалізації державної регіональної політики у галузі охорони природного навколишнього середовища має стати розподіл заходів та відповідних витрат між державним, місцевим, корпоративним та індивідуальним рівнями. Відзначено, що синергетичний ефект від їх поєднання дозволить забезпечити гармонійний розвиток суспільства в умовах глобальних перетворень, підвищенні якості та безпеки життя.

Ключові слова: державна фінансова політика, капітальні інвестиції, охорона довкілля, збалансований розвиток суспільства, фінансування природоохоронних заходів.

Постановка проблеми

Докорінне реформування бюджетної системи України в напрямку підвищення значимості, розширення функцій та фінансових можливостей органів місцевого самоврядування обумовило необхідність посилення соціальної відповідальності останніх у забезпеченні якості життя та нормальної життєдіяльності кожної територіальної громади. Поглиблення процесів глобалізації та участь у них сучасного українського суспільства вимагають досягнення рівноваги між економічними інтересами корпорацій, соціально-економічними функціями

держави та екологічною безпекою господарювання. Такий підхід сприятиме вирішенню сучасних проблем, пов'язаних з реалізацією державної регіональної політики у галузі охорони довкілля та використанні природних ресурсів регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання, пов'язані з охороною природного навколишнього середовища висвітлено у працях таких науковців: Демешок О. О. [3], Іванова Т. В. [1], Кривокульська Н. М. [2], Микитенко В. В. [3], Самойлік М. С. [4], Степаненко А. В. [5], Хвесик М. А. [5], В. Ю. Худолей [3] та інші. Втім, окремого висвітлення потребують питання, пов'язані

із забезпеченням належного рівня фінансування у процесі реалізації регіональної фінансової політики держави, спрямованої на вирішення екологічних проблем.

Мета, завдання та методика досліджень

Метою дослідження є обґрунтування напрямів реалізації державної регіональної політики щодо охорони довкілля та використання природних ресурсів регіону. Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення таких завдань: визначити рівень фінансування природоохоронних заходів у загальній структурі витрат державного на регіонального бюджетів та сформулювати пропозиції щодо напрямів реалізації державної регіональної політики, зокрема її екологічної складової. Об'єктом дослідження є процес формування екологічної складової державної регіональної фінансової політики. У процесі дослідження застосовано загальнонаукові методи, а саме; абстрактно-логічний – для трактування поняття екологічної складової державної регіональної політики та формування висновків; статистичний – з метою проведення аналізу фінансування природоохоронних заходів в Україні та Житомирській області; теоретичного узагальнення – для формування основних

напрямів реалізації екологічної складової державної фінансової політики на регіональному рівні.

Результати досліджень

Екологічну складову державної регіональної фінансово-економічної політики доцільно розглядати як сукупність цілей, принципів, методів та напрямів реалізації збалансованої системи запитів суспільства, можливостей природи та виробництва щодо формування такого навколишнього середовища, якість якого відповідає б умовам сталого розвитку суспільства. У цьому контексті важко переоцінити значимість постійного системного моніторингу стану навколишнього природного середовища у взаємозв'язку з аналізом наявних фінансових можливостей забезпечення його належного рівня.

Фінансування відповідних витрат є важливим завданням як на державному, так на місцевому рівнях. Про посилення уваги держави до фінансового забезпечення вирішення екологічних проблем свідчить нарощування обсягу витрат на охорону навколишнього середовища, що фінансується за рахунок державного бюджету (рис. 1).

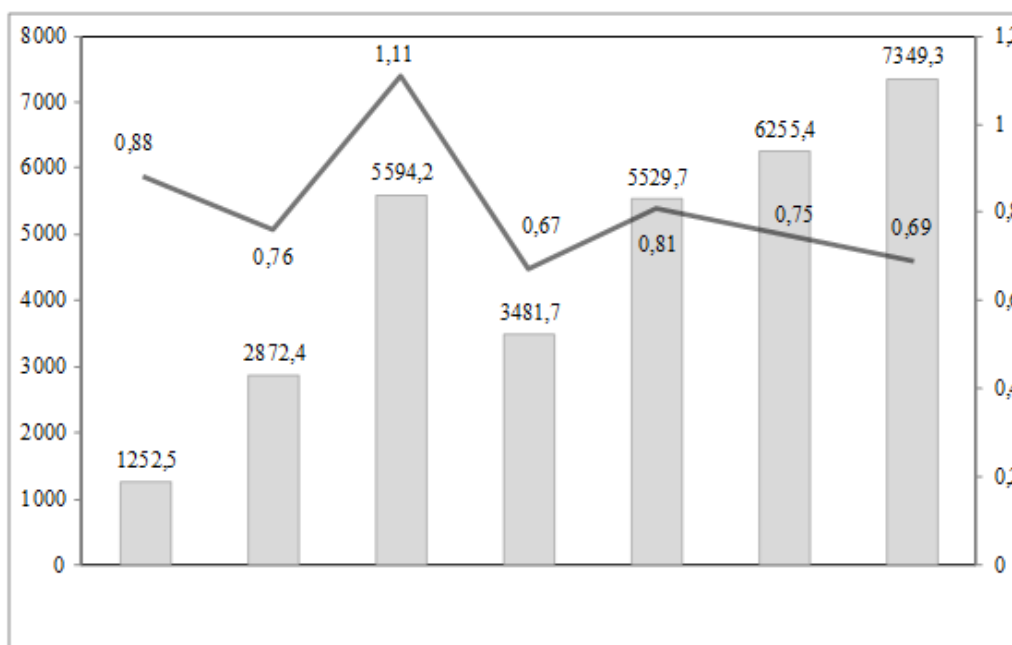

Рис. 1. Витатки на охорону навколишнього середовища та їх питома вагау загальній структурі витатків державного бюджету України, 2005-2017 р.

Джерело: побудовано за даними [6].

Зокрема, сума витрат, що спрямовувались на природоохоронні заходи з державного бюджету, за останні 3 роки зросла на 33 %, а порівняно з 2005 р. – майже у 6 разів, проте їх питома вага у складі видатків державного бюджету протягом досліджуваного періоду залишається незначною і фактично не перевищувала 1 %.

Найбільш витрато місткими в екологічному сенсі галузями економічної діяльності є такі: переробна промисловість (25,4 % від загальної суми витрат на охорону навколишнього

природного середовища у 2017 р.); витрати комунального господарства, зокрема водо постачання, каналізація, поводження з відходами (20,7 %); постачання енергії, газу та пари (19,5 %); добувна промисловість (20,7 %). На інші галузі, такі як сільське господарство, транспорт, будівництво, оптова та роздрібна торгівля, державне управління й оборона тощо у сукупності припадає більше 15 % природоохоронних витрат.

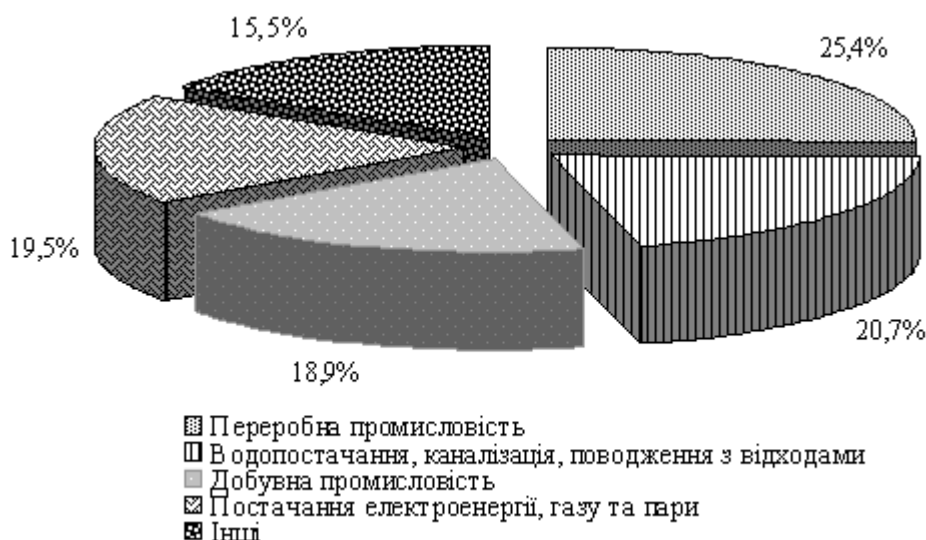

Рис. 2. Структура витрат на охорону довкілля за видами економічної діяльності в Україні у 2017 р., %

Джерело: побудовано за даними [6].

У зв'язку з погіршенням екологічного стану навколишнього середовища як в цілому в Україні, так і в окремих регіонах, постає необхідність в удосконаленні механізму реалізації державної регіональної фінансової політики щодо забезпечення належного рівня фінансування екологічних заходів, забезпечення збалансованого природокористування та збереження довкілля.

Матеріальною основою реалізації відповідних заходів є спільна участь держави, місцевих органів влади, жителів територіальної громади, громадськості, інвесторів та бізнесу у фінансуванні здорового і безпечного середовища існування.

Житомирська область, як і інші регіони України, має спільні для більшості з них екологічні проблеми: забруднення атмосферного повітря, погіршення якості поверхневих і підземних вод, забруднення довкілля побутови-

ми відходами, виснаження сільськогосподарських угідь, погіршення умов функціонування біоценозів тощо. А враховуючи, що значна частина території області знаходиться в зоні радіоактивного забруднення, характерним для неї є потреба у фінансуванні заходів, спрямованих на проведення радіаційного моніторингу та подолання негативних наслідків, спричинених Чорнобильською катастрофою. До вищезазначених проблем варто додати також незаконне вирубування лісів та хижацьке видобування бурштину.

Зокрема, однією з найбільш актуальних залишається проблема неправильного поводження з відходами та їх негативним впливом на довкілля. Щороку зростають обсяги відходів, що накопичуються, та утворюються несанкціоновані сміттєзвалища. Доречі, питання щодо поводження з небезпечними відходами наразі не

вирішуються. На території Житомирської області налічується майже 845 звалищ сміття та 4 – твердих побутових відходів. Вкрай загрозливим є небезпечне зберігання та відсутність проведення потрібної утилізації пошкоджених хімічних речовин. За результатами проведеної інвентаризації встановлено, що станом на 01.01.2017 р. налічувалось 392,18 тонн хімічних речовин, призначених для захисту рослин без належних умов зберігання на складах [7]. Необхідно відзначити, що на основі проведеного науковцями дослідження екологічного становища 62-х річок України, що знаходяться у різних екологічних зонах, встановлено, що тільки 10% з них мають прийнятний екологічний стан, 40% – поганий, 31% – дуже низький, а 19 % – жахливий стан [8, с. 108].

Таким чином, метою фінансування екологічної складової в рамках державної регіональної політики є спрямування відповідних фінансових ресурсів на розробку та впровадження новітніх технологій в екологізацію процесів виробництва, забезпечення ефективної та безпечної експлуатації, капітального ремонту та модернізації об'єктів природоохоронного призначення, а також здійснення поточних витрат, пов'язаних з їхнім утриманням та підтриманням функціональних характеристик.

Динаміка витрат місцевого бюджету Житомирської області на охорону навколишнього природного середовища (табл. 1) в цілому свідчить про нарощування обсягів їх фінансування.

Таблиця 1. Динаміка витрат місцевого бюджету Житомирської області на охорону навколишнього природного середовища, 2005-2017 рр.

Роки	Сума, тис. грн	Абсолютний приріст (зниження), тис.грн		Темп зростання		Темп приросту	
		базис.	ланц.	базис.	ланц.	базис., разів	ланц., %
2005	165,8	-	-	-	-	-	-
2010	3873,7	3707,9	3707,9	23,36	23,36	22,4	95,7
2015	3029,6	2863,8	-844,1	18,27	0,78	17,3	27,9
2016	4652,8	4818,6	1623,2	28,06	1,54	29,1	34,9
2017	6341,0	6175,2	1688,2	38,24	1,36	37,2	26,6

Джерело: розраховано за даними [9].

На основі проведеного аналізу таблиці видно, що абсолютний базисний приріст зазначених витрат за 2005–2017 рр. склав 6175,2 тис. грн, а їхня сума зростає більше, ніж у 38 разів. Найбільші у 2010 р. ланцюгові темпи зростання та приросту спостерігались у 2010 р. у порівнянні з 2005 р., та у 2016 р. у порівнянні з 2015 р. Проте, незважаючи на зростання абсолютних параметрів фінансування, частка екологічної складової у загальній сумі витрат

місцевого бюджету є мізерною і в різні роки не перевищує 1%.

Що стосується коштів державного бюджету, зауважимо, що більшість заходів природоохоронного значення у Житомирській області фінансується різними суб'єктами господарської діяльності переважно за рахунок поточних витрат, питома вага яких у загальній сумі видатків на охорону довкілля складає майже 89% у 2017 р. і на 15,3% перевищує рівень 2005 р. (табл. 2).

Таблиця 2. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища Житомирської області, 2005-2017 рр.

Показники	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017 р. до 2005 р., +/-
Капітальні інвестиції та поточні витрати у фактичних цінах - разом, тис. грн	67025	70535	103763	120037	131549	64524

Закінчення таблиці 2

у тому числі: капітальні інвестиції	17867	11507	117979	16731	14627	-3240
у % до загальної суми	26,4	16,3	17,3	13,9	11,1	-15,3
Поточні витрати	49338	59028	85784	103306	116922	67584
у % до загальної суми	73,6	83,7	82,7	86,1	88,9	15,3

Джерело: розраховано за даними [9].

Відтак, на капітальні інвестиції припадає, відповідно, менша частка, що обмежує фінансові можливості місцевої громади на проведення капітального ремонту та модернізації об'єктів основних засобів природоохоронного призначення. Частина витрат, пов'язаних з охороною довкілля, фінансується за рахунок держбюджету, їх питома вага у загальній сумі капітальних

інвестицій та поточних витрат коливається від 2,4% у 2005 р. до 5,0 % у 2017 р., а у сумі виключно капітальних інвестицій – від 6,2 до 35,3 відсотка, відповідно. При цьому, найбільша частка використання бюджетних коштів у фінансуванні капітальних витрат екологічного характеру спостерігалась у 2015 р. та поступово зменшувалась (рис. 3).

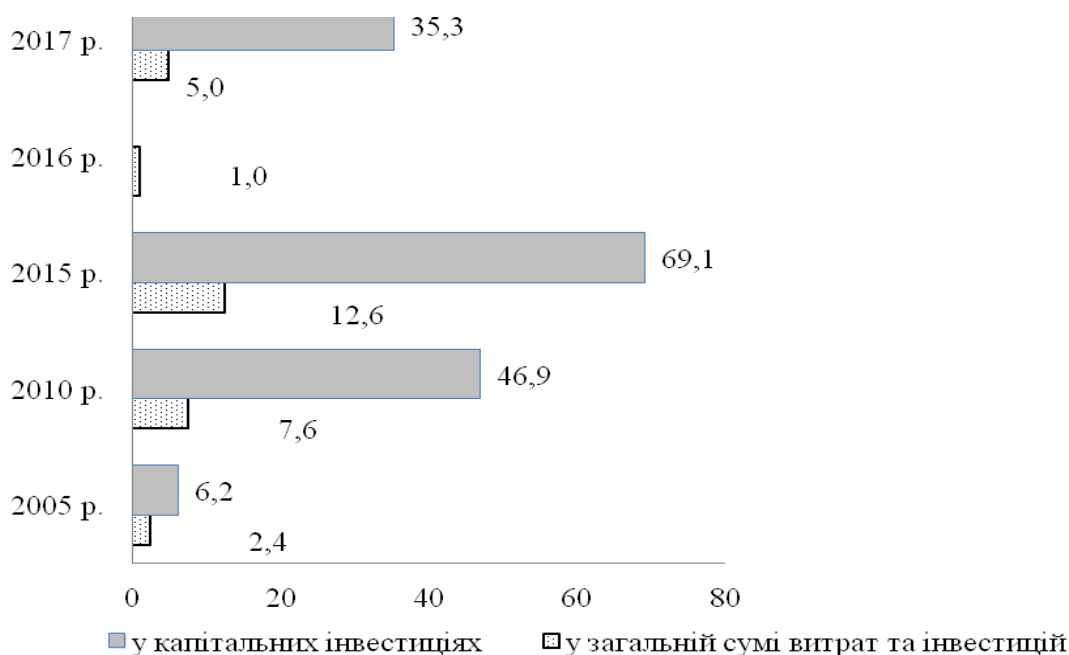

Рис. 3. Частка витрат на охорону навколишнього природного середовища Житомирської області за рахунок коштів держбюджету, %

Джерело: побудовано за даними [9].

Найбільша частка фінансових ресурсів у Житомирській області протягом усього періоду дослідження спрямовується на очищення зворотних вод від забруднення виробничими та побутовими (комунальними) стоками – в середньому близько 50% капітальних вкладень та інших витрат. Другим за важливістю напрямом

фінансування безпечного функціонування та відтворення регіональних екосистем є поводження з відходами, а саме, дії, спрямовані на запобігання утворення відходів, їх збирання, оброблення, утилізацію, знешкодження та контроль за цими операціями (табл. 4 і рис. 4).

Таблиця 4. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища Житомирської області за напрямками, тис. грн

Показники	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Усього, тис. грн	67025	70535	103763	120037	131549
у тому числі за напрямками на:					
охорону атмосферного повітря, попередження змін клімату	14553	3439,2	1577,5	2603,3	4477,8
очищення зворотних вод	38591,7	37167,6	46771,4	64594,6	60531,9
поводження з відходами	1189,4	18741,4	42045,3	38778,9	49446,6
захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод	2938,8	9460,3	364,2	691,5	2598,8
Збереження біорізноманіття і середовища існування	5521,3	1487,1	12838,5	13265,9	14236,5
Інші напрями природоохоронної діяльності	4231,1	239,8	166,4	102,6	257,1

Джерело: розраховано за даними [9].

Актуальними залишаються такі напрями екологічної складової капітальних витрат: зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, попередження змін клімату;

захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод; збереження середовища існування рослинного і тваринного світу.

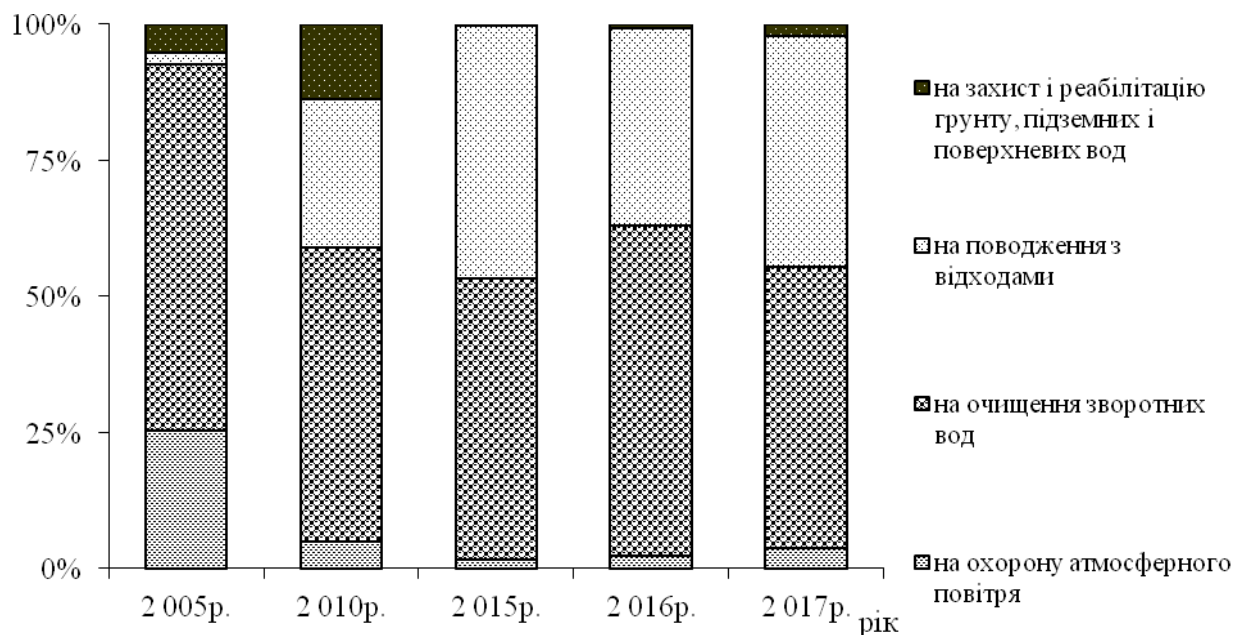

Рис. 4. Структура капітальних інвестицій та поточних витрат на охорону довкілля у Житомирській області за напрямками, %

Джерело: побудовано за даними [9].

Зокрема, за видами економічної діяльності найбільше фінансових ресурсів природоохоронного призначення споживає водопостачання, каналізація, поводження з відходами (більше 65% загальної суми видатків), з них більше половини припадає на очищення та постачання

води, каналізацію, відведення та очищення стічних вод.

Безперечно, питання, пов'язані з фінансуванням природоохоронних заходів, потребують чіткого розподілу основних заходів, спрямованих на покращення стану довкілля на

державному та місцевому рівнях. Окрім цього, охорони довкілля та використанні природних особливого значення набуває реалізація ресурсів регіону на корпоративному та індиві- державної регіональної політики у галузі дуальному рівнях (табл. 5).

Таблиця 5. Напрями реалізації державної регіональної політики у галузі охорони довкілля та використання природних ресурсів регіону

Рівень реалізації заходів	Зміст заходів
Державний	Удосконалення екологічного законодавства з урахуванням міжнародних норм
	Визначення та законодавче закріплення напрямів екологічної політики держави
	Збільшення бюджетного фінансування витрат на охорону НПС
	Створення Національного екологічного фонду
	Державний контроль на всіх рівнях реалізації державної політики охорони довкілля
	Формування дієвої системи санкцій та стимулів щодо дотримання норм екологічного законодавства
	Організація екологічної освіти
	Розвиток міжнародного співробітництва в галузі збереження довкілля
Місцевий	Організація моніторингу регіональних екосистем
	Розвиток регіональної екомережі та управління її інфраструктурою
	Оперативний контроль за станом експлуатації природоохоронних об'єктів
	Контроль за діяльністю об'єктів, що несуть потенційну загрозу довкіллю
	Забезпечення належної охорони природно-заповідних об'єктів регіону
	Підтримка та проведення природоохоронної культурно-просвітницької діяльності
	Створення регіонального фонду охорони довкілля
	Збільшення бюджетного фінансування капітальних інвестицій та поточних природоохоронних видатків
Корпоративний	Контроль за цільовим використанням бюджетних коштів природоохоронного призначення
	Залучення бізнесових структур до фінансування природоохоронних заходів
	Залучення капітальних інвестицій у будівництво та модернізацію природоохоронних об'єктів
	Посилення штрафних санкцій за нанесення суб'єктами господарювання шкоди навколишньому природному середовищу
	Запровадження у виробництво та розвиток інноваційних безвідходних ресурсозберігаючих технологій
Індивідуальний	Відповідальне ставлення бізнесу до процесу виробництва та задоволення потреб споживачів у високоякісній та екобезпечній продукції
	Активізація громадської підтримки заходів збереження природно-ресурсного потенціалу
	Формування активної позиції, екологічної культури та відповідальності громадян щодо забезпечення екобезпеки регіону
	Застосування штрафних санкцій до громадян за невиконання норм екологічного законодавства
	Усвідомлення людиною своєї значущості у вирішенні нагальних проблем, пов'язаних зі збереженням природного навколишнього середовища
Гармонійний розвиток індивідуума в умовах глобальних перетворень, спрямованих на підвищення якості й безпеки життя	

Джерело: розроблено на основі [7] та власні дослідження.

Відтак, державний рівень реалізації вищезазначених заходів передбачає прийняття відповідних рішень щодо покращення стану бюджетного фінансування охорони довкілля, ведення поточного контролю у процесі реалізації державної політики, організацію та розробку методичних рекомендацій щодо екологічної освіти, удосконалення екологічного законодавства та розвиток міжнародної співпраці. Зокрема, місцевий рівень, крім здійснення фінансування, контролю та культурно-просвітницької діяльності, сприятиме розвитку регіональної екомережі та забезпеченню

охорони природно-заповідних об'єктів регіону. Корпоративний рівень зумовлює соціальну відповідальність бізнесу щодо процесу виробництва із запровадженням ресурсозберігаючих технологій, задоволення потреб споживачів безпечною та високоякісною продукцією, спрямування капітальних інвестицій у природоохоронні об'єкти тощо. Особливого значення набуває індивідуальний рівень, який розкривається у формуванні активної позиції, екологічної культури та відповідальності кожної людини. Комплексна реалізація зазначених заходів на всіх рівнях

забезпечить гармонійний розвиток суспільства в умовах глобальних перетворень, спрямованих на підвищення якості й безпеки життя.

Висновки та перспективи подальших досліджень

За результатами проведеного дослідження встановлено, що на сучасному етапі розвитку суспільства існує загроза погіршення екологічного стану регіонів країни. Це зумовлює необхідність посилення соціальної відповідальності держави та місцевих органів влади в процесі формування державної регіональної політики з питань охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування. Основні напрями реалізації природоохоронних заходів необхідно здійснювати на державному, місцевому, корпоративному та індивідуальному рівнях, що посилять синергетичний ефект від їх проведення та сприятиме здійсненню позитивних перетворень у суспільстві.

Подальші дослідження спрямовані на розробку механізму формування збалансованого регіонального розвитку на засадах соціальної відповідальності держави, місцевої спільноти та бізнесу.

References

1. Ivanova, T. V. (2011). Rol ekolohichnoi skladovoi v kontseptsiiakh staloho rozvytku [The role of the ecological component in the concepts of sustainable development]. *Ekonomika ta derzhava* 5, 151–153 [in Ukrainian].
2. Kryvokulska, N. M. (2013). Ekoloho-ekonomichna polityka u systemi upravlinnia i rehuliuвання okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha [The ecological and economic policy in the system of management and regulation of environmental protection]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, 4, 63–67 [in Ukrainian].
3. Mykytenko, V. V., Demeshok, O. O. & Khudolei, V. Yu. (2012). Polityka zabezpechennia ekolohichnoi rivnovahy ta staloho liudskoho rozvytku v rehionalnykh ekonomichnykh systemakh Ukrainy [Policy of ensuring ecological balance and sustainable human development in regional economic systems of Ukraine] *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, 12, 215–225 [in Ukrainian].
4. Samoilik, M. S. (2014). Metodolohichni zasady optymizatsii strategii zabezpechennia resursno-ekolohichnoi bezpeky rehionu

[Methodological bases of optimization of the strategy of providing the resource-ecological safety of the region] *Problemy ekonomiky*, 2, 187-196 [in Ukrainian].

5. Khvesyk, M. A. & Stepanenko, A. V. (2014). Ekolohichna kryza v Ukraini: sotsialno-ekonomichni naslidky ta shliakhy yikh podolannia [Ecological crisis in Ukraine: socio-economic consequences and ways to overcome them] *Ekonomika Ukrainy*, 1, 74-86 [in Ukrainian].

6. Verner, I. Ye. (Ed.) (2018) *Ukraina u tskyfrakh u 2017 rotsi : statystychnyi zbirnyk* [Ukraine in figures in 2017: statistical collection]. Kyiv: Konsultant [in Ukrainian].

7. Zhytomyrska oblasna rada (2018). Pro oblasnu Prohramu okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha v Zhytomyrskii oblasti na 2018-2022 roky [About the Regional Program of Environmental Protection in Zhytomyr Oblast for 2018-2022]. Retrieved from ecology.zt.gov.ua/TT_prog2018.htm [in Ukrainian].

8. Dorokhov, V. I. (2018). Otsinka yakosti vody r. Teteriv v mezhakh rekreatsiinykh zon m. Zhytomyra [Estimation of water quality of the Teters River within recreational zones of Zhytomyr]. *Naukovi chytannia – 2018 : Materialy naukovopraktychnoi konferentsii profesorsko-vykladatskoho skladu naukovo-innovatsiinoho instytutu ekolohii ta lisu* (pp. 106-110). Zhytomyr : ZhNAEU [in Ukrainian].

9. Pashinska, G. A. (Ed.) (2018). *Statistichnyi schorichnik Zhitomirskoyi oblasti za 2017 rik* [Statistical Yearbook of Zhytomyr Oblast for 2017]. Zhitomir : GUSUZhO [in Ukrainian].

FORMING ECOLOGICAL COMPONENT OF STATE REGIONAL FINANCIAL POLICY

L. Dorohova, N. Kurovska

e-mail: kurovska@gmail.com,

dorohova861@gmail.com

Zhytomyr National Agroecological University
7, Stary Blvd, Zhytomyr, 10008, Ukraine

The necessity to strengthen the social responsibility of the state, local communities and business in solving the issues connected with ensuring the sufficient level of the society's ecological safety is substantiated. The increased attention of the state to the financial provision of realizing measures aimed at protecting the natural environment at the expense of the state budget is noted. It is established that during the investigated period, the most cost-effective in the total amount of

environmental expenditures of the country is the processing industry (25.4%), communal services (20.7 %), energy, gas and steam supply (19.5%), and also extractive industry (20.7%).

Taking into account the aggravation of ecological state of the environment in Ukraine in general and in certain regions, in particular, it is noted that the improvement of the mechanism of the state regional financial policy in the process of ensuring the proper level of financing of ecological measures, balanced nature use and the natural environment preservation takes on special significance. The emphasis is on the fact that the Zhytomyr region, along with other regions, has similar ecological problems, such as polluting the environment with domestic waste, polluting the air, deteriorating the surface and groundwater quality, depleting agricultural land, etc., and some territories must also overcome negative consequences caused by the Chernobyl accident.

The dynamics of the local budget expenditures of Zhytomyr region for the protection of the environment is analyzed. It is established that, despite the growth of absolute financing parameters, the share of the ecological component in the overall cost structure is insignificant and does not exceed 1%. It is determined that the main directions of implementing the state regional policy in the field of environmental protection should be the distribution of measures and corresponding costs between the state, local, corporate and individual levels. It is noted that the synergistic effect of their combination will ensure the harmonious development of society in the context of global transformations, improving the quality and safety of life.

Key words: state financial policy, capital investments, environmental protection, balanced development of society, financing of environmental protection measures.

ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИОНАЛЬНОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ

Л. Н. Дорохова, Н. А. Куровская

e-mail: kurovska@gmail.com,

dorohova861@gmail.com

Житомирский национальный

агроэкологический университет

бульвар Старый, 7, г. Житомир, 10008, Украина

Обоснована необходимость усиления социальной ответственности местных общин и бизнеса в решении вопросов, связанных с обеспечением достаточного уровня экологической безопасности общества. Отмечено

усиление внимания государства к финансовому обеспечению реализации мер, направленных на охрану окружающей природной среды за счет государственного бюджета. Установлено, что в течение исследуемого периода наиболее затратными в общей сумме расходов на охрану окружающей среды страны являются перерабатывающая промышленность (25,4%), коммунальное хозяйство (20,7%), поставки энергии, газа и пара (19,5%), а также добывающая промышленность (20,7%).

Учитывая ухудшение экологического состояния окружающей среды в целом по Украине и в отдельных регионах, в частности, указано, что особое значение приобретает совершенствование механизма реализации государственной региональной финансовой политики в процессе обеспечения надлежащего уровня финансирования экологических мероприятий, сбалансированного природопользования и сохранения окружающей природной среды. Акцентировано внимание на том, что Житомирская область, наряду с другими регионами, имеет подобные экологические проблемы, такие, как засорение окружающей среды бытовыми отходами, загрязнение атмосферного воздуха, ухудшение качества поверхностных и подземных вод, истощение сельскохозяйственных угодий и т. д., а отдельные территории вынуждены преодолевать еще и негативные последствия, вызванные Чернобыльской катастрофой.

Проанализирована динамика расходов местного бюджета Житомирской области на охрану окружающей среды и установлено, что, несмотря на рост абсолютных параметров финансирования, удельный вес экологической составляющей в общей структуре затрат незначителен и не превышает 1%. Определено, что основными направлениями реализации государственной региональной политики в области охраны окружающей среды должно стать распределение мероприятий и соответствующих расходов между государственным, местным, корпоративным и индивидуальным уровнями. Отмечено, что синергетический эффект от их сочетания позволит обеспечить гармоничное развитие общества в условиях глобальных преобразований, повышении качества и безопасности жизни.

Ключевые слова: государственная финансовая политика, капитальные инвестиции, охрана окружающей среды, сбалансированное развитие общества, финансирование природоохранных мероприятий.